

INLICHTINGEN
SAMENVATTING

(SAM)
8/72

Sectie : L2

Nr. : L2/0964/I-72

's-Gravenhage, 4 sep 19

INLICHTINGENSAMENVATTING

(ISAM 8/72)

	<u>Aantal blz.:</u>	<u>Clas</u>
I - CURRENT INTELLIGENCE	17	
II - MC-161 "SOVIET STRENGTH AND CAPABILITIES"	4	
III - MOSKOU's AZIE-POLITIEK	9	ONGE

De ISAM is een nationaal inlichtingendocument, dat dienovereenkomstig dient te worden beveiligd.

De inhoud mag niet:

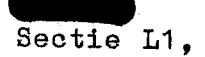
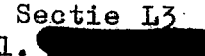

- a. ter inzage worden gegeven aan buitenlanders;
- b. met buitenlanders in discussie worden gebracht;
- c. worden gecopiëerd,

dan nadat daartoe vooraf toestemming is verleend door het Hoofd van de Luchtmacht Inlichtingendienst.

behorende bij

INLICHTINGENSAMENVATTING NR. 8/72

<u>Aan:</u>	<u>Ex.</u>
Chef Staf (Luchtmacht) v.d. Inspecteur-Generaal der Krijgsmacht	1
Plv. Secretaris-Generaal KLu	2
Voorzitter van het Comité Verenigde Chefs van Staven	3
BDL - PLV CLS - SOUS CHEF - DMLu - ADM	4
Coördinator Verenigde Inlichtingendiensten Nederland	5
C- CLV t.a.v. HBI	6
C- Vlb Soesterberg	7
C- Vlb Leeuwarden	8
C- Vlb Deelen	9
C- NS Den Helder	10
C- 1e GGW	11
C- 2e GGW	12
C- 3e GGW	13
C- 4e GGW	14
C- 5e GGW	15
C- GTM	16
C- CRC/SOC	17
C- MVV Groep	18
C- CTL t.a.v. HBI	19
C- Vlb Volkel	20
C- Vlb Eindhoven	21
C- Vlb Twenthe	22
C- CLO t.a.v. HBI	23
C- Vlb Gilze Rijen	24
C- CDML t.a.v. COVO	25+2
Directeur Luchtmachtstafschool	27
Hoofd MARID	28
Hoofd Afd. Inl. & Veiligheid/HKKL	29+3
LUMAT 	31
LUMAT 	32
LUMAT 	33
LUMAT 	34
Hoofd Sectie L1, L4, L5 (ter circulatie)	35
Hoofd Sectie L3	36
Lt.Kol. (HQ 2ATAF)	37
 <u>INTERN AAN:</u>	
HL2	38+
HL2a1 t.b.v. L2/Bibl.	40
Reserve exemplaar	41

-
- 1) ter info, daarna retour HL2a1
  - 2) met extra set foto's

1. Naarmate de SU de "multilaterale" voorbereidingen voor Europese veiligheidsconferentie gestalte ziet aannemen, wordt thar de Aziatische component van haar politieke strategie, haar streven een collectief veiligheidssysteem voor Azië (tevens een indirecte China-politiek) op allerlei niveaus tot leven gebracht. Het ideeën terzake wordt nog in de meest algemene categorieën gekleed, maar z op zo grote schaal, dat nu reeds van een weloverwogen en bewust ge doseerde campagne gesproken kan worden. Dat ettelijke proefballonn reeds zijn of in de toekomst zullen worden doorgeprikt, met name d de Chinezen, lijkt duidelijk ingecalculeerd. Het nog overwegend pr pagandistische karakter van de campagne mag echter, evenmin als de dachte aan een Europese veiligheidsconferentie nog kan worden afge als een politieke fata morgana, alleen maar scepsis doen ontstaan de politieke kiemkracht, de politieke ontwikkelingsmogelijkheden v dit idee. Bovendien bevat de aard van Moskou's Azië-concept alsmed manier van inkleding elementen die verhelderend zijn voor de Westp tiek van het Kremlin en de politieke strategie van de SU in haar g Vredespolitiek als machtspolitiek: een strategisch wapen van de So politiek!

2. Want vooral aan dit Aziatische concept valt af te lezen de prioriteiten van de Sovjetrussische politieke strategie, de keu van haar fronten, het tijdschema dat zij aanhoudt worden ingegeven de Sovjet militaire strategie. Het is aan de ideologie slechts om verdoezelen dat militaire factoren de politiek dicteren en voortst het gemak en de kolossale bedrevenheid waarmee dat dan ook gebeurt maken intussen dat deze ideologische rookgordijnen door niemand be dan door de Chinezen worden doorzien. Eerst zo wordt dan ook begri lijk dat de Sovjets vooral tegen de beschuldiging stelling nemen, de grootmacht-politiek van de SU het klassekarakter heeft verloren Inmiddels blijft evenwel het feit, dat de Sovjets een aanvankelijk slechts ideologisch-politieke confrontatie in een militair-machtsp hebben veranderd, die steeds nadrukkelijker de gehele wereldconste bepaalt. In Chinese perceptie immers vormt de Russisch-Chinese gre van Tadzjikistan tot Wladiwostok één front (de noordflank), terwij

Sovjet-posi

Sovjet-posities op het Indiase subcontinent de zuidflank van de cirkelingsstrategie van de SU vormen. Voor Peking valt deze strategie nu juist samen met het door Breznjew geopperde Aziatische veiligheidssysteem. Anderzijds plaatst Moskou door te wijzen op China's verzet tegen een collectief veiligheidssysteem waarmee de onschendbaarheid van grenzen en het niet-gebruik van geweld worden onderschreven bedoelingen van Mao onder des te zwaarder verdenking. Met dit plan Moskou de directe controverse met Peking ook op een meer intern vlak te willen brengen.

3. De idee van een systeem van collectieve veiligheid werd in juni 1969 door Breznjew op de internationale conferentie communistische partijen geopperd. Met de reactivering van Moskou Azië-politiek (Podgorny's bezoek aan Hanoi via New Delhi en Rang werd het thema in het najaar van 1971 - het bezoek van Nixon aan was in juli 1971 aangekondigd - opnieuw naar voren gebracht, toe diplomatieke pogingen in het werk werden gesteld om tot nauwere betrekkingen met Aziatische landen, vnl. met Japan, te komen. In zijn toelichting voor de 26e Algemene Vergadering der VN in september 1971 verklaarde Gromyko: "Zoals bekend heeft de SU het idee naar voren gebracht collectief veiligheidssysteem in Azië te creëren dat de veiligheid van dit continent kan zekerstellen. Tijd en krachtsinspanningen zijn nodig om deze doeleinden te verwezenlijken. Maar de situatie die in Azië ontstaan vereist dat men zich zulke inspanningen getroost en met harding getroost". Was Breznjews initiatief van juni 1969 nog voortgezet door de groeiende Sino-Sovjet spanning en verbeterde vooruitzichten in Vietnam, in het najaar van 1971 begonnen politieke waarnemers in de SU de kwestie van de Aziatische collectieve veiligheid in een breder kader te plaatsen. Het accent bij de nieuwe oriëntatie werd nu niet zozeer gelegd op indamming van die krachten die "heersend" in Azië nastreefden alswel op het idee om de verhoudingen tussen Aziatische naties op grondslag van het internationale recht te verbeteren. Ondermeer lijkt het huidige Russische plan de Zuidoostaziatische veiligheidsgedachte te willen ontkrachten van de in de ASEAN georganiseerde landen (Indonesië, Maleisië, Singapore, Thailand, de Philippijnen) tendens tot neutraliteit als nieuwe beveiligingsvorm. Niet voor niets heeft Breznjews idee voor een collectief Aziatisch veiligheidssysteem

bij deze 1

bij deze landen nauwelijks weerklank gevonden. Te gretig dienen z hier Russische ambities aan om het machtsvacuum op te vullen waar deze landen hun eigen politieke oplossingen hopen te vinden, nog gezien van het feit dat men het voorgestelde veiligheidsverdrag w trouwt als een poging om China in te sluiten. De SU is niettemin deze voorfase al "dialectisch" tevreden dat haar plan in deze lar de aandacht geniet, omdat daarmee bewezen wordt dat haar idee act is. Op dezelfde wijze verklaarden de Sovjets hun idee voor een EV voor actueel en de belangstelling ervoor wijdverspreid, toen het vrijwel aangekaart moest worden. Uit de groeiende interesse in Ja welke met de nieuwe oriëntering van Breznjews idee aan de dag tra viel voorts op te maken dat Tokio's streven naar een meer aan zij economische macht aangepaste politieke rol een kernpunt was gewor van Moskou's preoccupatie met de toekomst van Azië, Talrijke toes op de gunstige gevolgen van verbeterde Sovjet-Westduitse betrekki wezen op Moskou's groeiende overtuiging dat veiligheid aan de gre van de SU in het Verre Oosten in belangrijke mate van de normalis van de Sovjet-Japanse betrekkingen afhankelijk was.

4. Mogelijk omdat het plan destijds nog aan herziening to had Breznjew in zijn verslag aan het 24e Partijcongres van de CPS (maart 1971) het voorstel van juni 1969 niet ter sprake gebracht. nieuwe lijn van het Russische expansiebeleid in Azië werd evenwel augustus 1971 in de openbaarheid gebracht, toen de SU en het bloi India - ongeveer aan de vooravond van de Indiaas-Pakistaanse oorl en de Russische creatie van een onafhankelijk Bangla Desj - een v schapsverdrag sloten. Het buitengewone belang dat Moskou aan het ment hechte werd eerst later verklaard toen Mevr. Ghandi Moskou zocht (sept. 1971) en premier Kosygin bij die gelegenheid verklaa dat de ondertekening van bilaterale verdragen tussen "vredeliever landen" als India en de SU "één van de mogelijke wegen ter versta van de vrede in Azië" vormde. Het Russische machtsspel in Zuid-Ar werd zo onder de mooiste noemer gebracht. Dezelfde dag riep Gromy de Algemene Vergadering der VN alle staten die een "gemeenschappe zorg voor de versterking van de internationale vrede" deelden op "in nauwere relatie tot elkaar te treden", waarbij hij als voorbe het Sovjet-Indiase Verdrag en het Sovjet-Egyptische Verdrag (mei noemde. Bij hun streven naar Aziatische veiligheid, hun pleidooi

politieke stabil:

politieke stabiliteit in deze regio, wordt derhalve niet alleen duidelijk dat de Sovjets zich in een zodanige positie willen manoeuvreren dat zij de toon kunnen aangeven en zich uit welbegrepen eigenbelang als initiatiefnemers van de vrede in Azië willen kunnen opwerpen, maar dat zij (o.a. via vriendschapsverdragen) berekenende machtspolitiek oefenen en op reorganisatie van de krachtsverhoudingen uit zijn. Zelfde VN-toespraak van Gromyko werd Japan onder die mogelijkheden rangschikt waarmee de SU het "van groot belang" acht betrekkingen ontwikkelen. China werd niet genoemd. De verklaringen van Kosygin en Gromyko wierpen v.w.b. Azië alsnog licht op dat gedeelte van Breznev's "vredesprogram", dat op het 24e Partijcongres werd aangenomen en gezegd wordt: "Het afzien van het gebruik van geweld en dreiging mee om twistzaken op te lossen moet een wet worden in het internationale leven. Wat haar betreft, de SU stelt de landen die hetzelfde starten deze innemen voor om dienovereenkomstige bilaterale of regionale verdragen te sluiten".

5. Ontegenzeggelijk werd de Sovjet-diplomatieke activiteiten in Azië op dit aspect van Breznev's vredesprogram toegespitst. In januari 1972 bracht Gromyko een officieel bezoek aan Tokio, een bezoek dat na een bevroering van vier jaar de hervatting van "regelmatig overleg" tussen de ministers van BZ van beide landen markeerde en een nieuw inluide in de Sovjet-Japanse betrekkingen. Ook al blijft door de territoriale kwestie van de door de Russen sinds 1945 bezette eilandjes in de noorden van Japan de weg tot normalisatie van die betrekkingen gesloten, de mogelijkheden voor een vredesverdrag worden thans door beide partijen onderzocht. "Wij zijn er zeker van - aldus Breznev op het XVe Congres van de Russische vakbonden - dat de volledige normalisatie van de Sovjet-Japanse betrekkingen volledig in overeenstemming is met niet alleen met de belangen van onze beide volkeren, maar ook met de belangen van de vrede en veiligheid in het Verre Oosten en de Pacific". De aandacht van de politieke waarnemers in de SU werd minder op de "revanchisten" gericht dan op Japanse reacties op Nixons economische politiek en op zijn aangekondigde trip naar Peking, die als een voorbeeld van de mijning van Japans politieke positie kon worden opgevat. Voorts werd het voorbeeld van de Bondsrepubliek min of meer als model voor de normalisatie van de betrekkingen tussen de SU en Japan aangetoond. S

was en is

was en is de groeiende interesse aan Japanse zijde om de betrekkingen met China op normale voet te brengen wezenlijk voor de Sovjet-internten opzichte van Japan. Financiële hulp voor de exploitatie van de Westsiberische olievelden bij Tjoemen en de aanleg van een 7700 km lange transsiberische oliepijpleiding vormden inmiddels in Tokio de belangrijkste punten op de agenda van een Japans-Russische Economische Commissie. Voorzover het lokmiddel van de economische ontsluiting van Siberië ook politieke aspecten heeft en als een wapen kan worden opgevat in de koude oorlogvoering tegen Peking kan Tokio er inderdaad moeilijk door bekoord worden. Het trekt in dit verband de aandacht bij de controverse om Straat Malakka, waarbij de oeverstaten Indonësië en Maleisië op het standpunt staan dat de Straat Malakka geen internationale waterweg is, Tokio zich tegenover de beide Zuidoostaziatische landen heeft gesteld, hetgeen echter in Chinese ogen neerkomt op samenwerking met de Russen die de Straat nodig hebben om hun vloot snel mogelijk van de Indische Oceaan naar de Pacific te brengen en halve voorstellen hebben gedaan tot internationalisatie van deze route. Extra aandacht verdient nog het feit dat ook Mongolië de afgelopen achttien maanden voor nauwere betrekkingen met Japan: februari 1971 bekend gemaakt dat Japan en Mongolië diplomatieke betrekkingen heeft aangeknoopt, waarbij de SU het aanknopen van deze betrekkingen verkomende als een bijdrage tot een betere situatie in het Verre Oosten en de gehele opwaardering van Mongolië als Aziatisch socialistisch land houdt rechtstreeks verband met de Sino-Sovjet controverse en men streven Russische leuzen onverdacht Aziatisch te laten klinken. In de tijd dat Moskou geen interesse scheen te hebben voor het Verre Oosten is voorbij. De reis van Gromyko naar Tokio januari j.l., het bevestigde een toenadering tot Japan, de komst van Bangla Desj binnen de invloedssfeer gaan, vooral na Nixons bezoek aan Peking, samen met de grote diplomatieke activiteit in Zuidoost-Azië, temeer waar de ontwikkelingen een politieke terugkeer van de Chinezen begunstigen in de zône waar de Britse en Amerikaanse presentie zwakker is geworden zal gaan worden.

6. Helder uitgekristalliseerd zijn de Russische denkbeelden m.b.t. wezen en doorvoering van een collectief veiligheidssysteem.

Azië vooral

Azië vooralsnog niet. De volgende punten staan evenwel thans centr

- a. nakoming van het VN-beginsel om geschillen te beslechten door vreedzame onderhandeling;
- b. terugtrekking van alle vreemde troepen op Aziatisch grondgebied;
- c. instelling van een algemene veiligheidszône buiten alle blokvorming om en mogelijkcrwijs gecombineerd met de een of andere vorm van externe garantie;
- d. opbouw van een nieuwe structuur voor economische samenwerking.

Hoewel de vorm van een regeling niet nader wordt gepreciseerd lijk als voornaamste mogelijkheden, zelfstandig of gecombineerd, te zie

- e. een Aziatische veiligheidsconferentie;
- f. een systeem van bilaterale verdragen;
- g. een nieuwe organisatie van Aziatische staten t.b.v. de totstandkoming van multilaterale schikkingen op veiligheids- en samenwerkingsgebied.

Een Aziatische veiligheidsconferentie zou, ongeveer in de geest van de Sovjet voorstellen voor een EVC, een algemene beginselverklaring van de betrekkingen tussen Aziatische landen moeten uitwerken. Een dergelijke verklaring zou overigens nauwelijks aanvaarding van de status quo op het Aziatische continent kunnen onderstrepen, gezien de nog opgeloste territoriale vraagstukken (Korea, Taiwan, Koerillen). Bovendien wordt ook door de Sovjets erkend dat werkelijke mogelijkheden voor een Aziatisch veiligheidssysteem eerst kunnen worden aangeboord als van barrières zijn geslecht en met name de situatie in Vietnam zal opgehelderd.

7. Al heeft Moskou zelf niet voorgegeven dat de Sovjet-verdragen met India en Bangla Desj de basis zouden moeten vormen van een netwerk van verdragen, de veelvuldige toespelingen in recente propaganda c

noodzaak van

noodzaak van verbeterde samenwerking tussen India, Bangla Desj, Pakistan en naburige landen kunnen een aanwijzing zijn dat de Sovj deze regionale zaak als de kern beschouwen van een uitbreiding van hun invloedssfeer. Geruchten over een verdrag tussen de SU en Afghanistan deden reeds de ronde. Een Sovjet voorstel voor een conferentie te Kaboel ter bespreking van regionale economische samenwerking en het slechten van politieke barrières ten behoeve van de opening van handelsroutes was naar alle waarschijnlijkheid aan ditzelfde streven niet vreemd. In maart 1972 bracht Kosygin t.g.v. een bezoek van de premier van Afghanistan aan de SU de idee van een collectief Aziatisch veiligheidssysteem opnieuw ter sprake. Een week daarop h partijleider Breznjew voor het XVe Congres van de Russische vakbond (20 maart 1972) een opmerkelijke redevoering, waarin opvallend veel aandacht werd gewijd aan de betrekkingen van de SU met Aziatische landen en met name aan het thema van collectieve veiligheid in Azië: "Kam het zal U niet zijn ontgaan dat kwesties aangaande betrekkingen met Aziatische landen in de laatste tijd een steeds vooraanstaande plaats in ons beleid zijn gaan innemen". Met betrekking tot China verklaarde Breznjew dat officiële Chinese vertegenwoordigers de Russen verteld hadden dat de betrekkingen tussen de SU en China op basis van de beginselen der vreedzame coëxistentie gevestigd moesten worden. "Wel indien Peking het niet mogelijk acht in de betrekkingen met een socialistische staat verder te gaan, wij zijn bereid thans de Sovjet-Chinese betrekkingen op een dergelijke basis te vestigen". Deze bereidheid aldus Breznjew, had de SU reeds geruime tijd vertaald in "constructieve voorstellen over non-agressie, niet-aanwending van geweld, regulering grenskwesties en verbetering van de betrekkingen op een wederzijds voordelige basis". Aan China thans, zo besloot de Russische partij om antwoord te geven. De grondregels die hij hierbij opsomde zijn overigens dezelfde als die welke hij in deze rede als fundamenten van de collectieve veiligheid in Azië aanduidde.

8. De veronderstelling ligt voor de hand dat de Sovjets met deze nieuwe impuls die zij thans aan hun denkbeelden over Aziatische veiligheid geven op recente ontwikkelingen in Azië reageren, in de eerste plaats op de Amerikaans-Chinese toenadering. Gezien de vrees dat een Amerikaanse terugtrekking uit Indo-China in dit gebied verhoogde Chinese invloed kan gaan betekenen, kan worden aangenomen dat het

Russische plan

Russische plan voor een collectief veiligheidssysteem bedoeld is het initiatief in Oost-Azië te herwinnen en de kwade bedoelingen van Maoïstisch China tegenover Rusland aan de kaak te stellen. Maar weerspiegelt dit denkbeeld de aanspraken van de SU zowel een Azië als een Europese mogendheid te zijn. Het creëren van een institut basis voor deze aanspraak d.m.v. "hun" Aziatisch veiligheidssysteem de Sovjets alleen maar voordelig zijn en zou hun een voorwendsel om in Aziatische aangelegenheden te interveniëren, anti-Westers sentiment te kweken en zoveel mogelijk (zoals dat ook t.a.v. de NATO geval is met de door hen gevoerde campagne voor een EVC) de ont- te bevorderen van CENTO en SEATO. Opvallend is dan ook dat de meeste uiteenzettingen en verklaringen betreffende Aziatische veiligheid de stereotiepe vaststelling beginnen dat tweederde van het Sovjet grondgebied op het Aziatische continent ligt. Hoe ver ligt de tijd achter ons dat Catharina II en Oekaze uitvaardigde, waarin zij beweerde "dat de Russen Europeanen zijn". Met betrekking tot dit merkwaardige document heeft de beroemde Mirabeau zich in diens "Liberté de l'Asie" de boosaardige, hoewel ook etnografisch onhoudbare opmerking vermeld: "Les Russes ne sont Européens qu'en vertu d'une définition déclarée de leur souveraine". Hedentendage weet men natuurlijk dat de Russen evenzeer als wij Europeanen zijn. Opmerkelijk alleen dat nog in de tijd weer een Oekaze moet uitgaan van Brezjnef, welke, zonder die Catharina II ongedaan te maken, duidelijk moet maken dat de Russen in Aziatische aangelegenheden volop recht van spreken hebben.

9. Buiten deze zelfassertie in Azië blijft Moskou's strategie voor dit continent op tal van punten nog onhelder. Maar het is voor het Kremlin te beginnen met denkbeelden te verbreiden die alleen maar propagandistisch aanspreken in de hoop dat zij na een incubatieperiode langzaam maar zeker algemene ingang vinden. Eenmaal zover komen, zullen de omstandigheden bepalen welke tactiek moet worden gevolgd. De geschiedenis van de Sovjet-campagne voor een Europese veiligheidsconferentie is de meest sprekende illustratie van deze techniek. Uiteraard zal men blijven hameren op het feit (of niet-feit) dat het Russische denkbeeld voortdurend aan actualiteit wint, dat het de lagen van de bevolking van Azië wordt gedragen, waarbij men de A

tevens zal

tevens zal aanmoedigen om zelf met praktische voorstellen te komen
zal aanhaken bij ideeën die zij op dit terrein koesteren (vgl. Indi
En mocht deze campagne geen spoedige resultaten opleveren, hetgeen
verwachten valt, haast heeft men niet. Ernstige bezorgdheid zou zich
van de machthebbers in het Kremlin eerst meester maken wanneer bepa
ontwikkelingen het bereiken van hun doelstellingen werkelijk gaan b
moeilijken. De omstandigheid dat zij juist thans, nu de EVC nog maar
een kwestie is van praktische organisatie, hun idee van een collect
veiligheidssysteem in Azië op de voorgrond schuiven doet vermoeden
dit denkbeeld in eerste aanleg dient om Moskou's onverminderde belev
stelling voor Azië te onderstrepen in een periode waarin ontwikkelin
in Moskou's Westpolitiek de diplomatieke activiteit doen concentreren
op Europa.

=====